
Přemýšlíte o stavbě vlastního srubu nebo roubenky? Možná jste z té skupiny lidí, která se nechce jen dívat, jak jiným váš vysněný dům roste pod rukama. Umíte si ale představit, co všechno taková svépomocná (i pouze částečně) výstavba obnáší, na co si dát pozor nebo jak dlouho může taková akce vlastně trvat? Zeptali jsme se toho nejpovolnějšího – Roberta Malého, nadšeného pořadatele tesařských kurzů, který teď každou volnou chvíli věnuje stavbě svojí vlastní roubenky.

ROUBENKA nebo SRUB svépomocí

Robert Malý

www.roubenkyAsrubby.cz
tesařské kurzy

Po dokončení studia na pražském ČVUT jsem jel na dvouletou zkušenu do Norska za tamním tradičním tesařstvím, zejména pak stavbou roubenek a srubů. Rád jsem se tam pak každý rok na několik týdnů až měsíců profesně vracel. Nebaví mě rutina, a tak se s každou zakázkou snažím něco nového přiučit. V řemesle mi stále více chyběl živější kontakt s lidmi, až jsem se v roce 2012 rozhodl uspořádat první tesařský kurz. Během kurzů jsme od té doby s účastníky postavili mnoho laviček, postelí, rámových konstrukcí i malých roubenek. Naše dvě malé děti mě inspirovaly k pořádání kurzů, kde společně tvoří otcové a synové. Má práce se mi stala naplno i koníčkem. Během zimní sezony si pak zase rád odpočinu od lidí při „klasických“ tesařských zakázkách. V současné době si s rodinou plníme sen stavbou naší vlastní roubenky na bydlení. Kovářovic kobyla nemusí přeci chodit bosa...

R

Roberte, je vůbec reálné postavit si masivní dřevostavbu svépomocí, když nejste povoláním tesař?

Já rozhodně věřím, že ano, jinak by můj Roubenkařský kurz postrádal smysl. Hlavní náplní kurzu je právě stavba tradiční roubenky s rybinami v rohových spojích za použití čistě ručních nástrojů, tedy bez použití elektriny (i když elektrickou motorovou pilu občas pro urychlení stavby také použijeme). Ona ale stavba domu není jen o tom umět vzít do ruky sekeru. Je velmi důležité si předem rozmyslet, co od stavby čekám a kolik financí a vlastního času mám možnost a chuť proinvestovat. S rodinou jsme si v posledních pěti letech prošli celé kolečko od koupi pozemku, zařízení stavebního povolení, pokácení dřeva, vykopání všech přípojek k domu, vyhloubení a zabetonování základů, sroubení hrubé stavby domu a následného přikrytí travnatou střechou. Až po veškeré následné dokončovací práce, jako například příčky, podlahy, stropy, elektrina, voda, odpady, vestavěné úložné prostory, kuchyně, schody, nábytek,... Mám proto poměrně čerstvě nabyté zkušenosti, jak by si případný svépomocný stavebník mohl poradit s hrubou stavbou roubenky či srubu a co by ho mohlo zhruba čekat.

Čím by tedy měl začít každý, kdo o svépomocné stavbě masivní dřevostavby uvažuje?

Považuji za nezbytné mít na úplném počátku zcela konkrétní pozemek, na který budoucí stavbu ve své mysli i v plánech umísťuji. Pak bych si zjistil na příslušném stavebním úřadu, jaký objekt a za jakých okolností a pravidel by bylo možné na tom kterém pozemku postavit. Následně bych si do posledních detailů rozmyslel, jak by dům měl vypadat a k čemu bude sloužit. A představu bych

Připravila Dagmar Česká • Foto Robert Malý

si nechal architektem či projektantem nakreslit do co nejkonkrétnější „studie“ domu. Tato studie pak poslouží projektantovi pro vytvoření oficiálního projektu pro takzvané „stavební řízení“, proces, ke kterému se vyjadřuje mnoho různých dotčených úřadů a který může po několika měsících až letech vyústit ve stavební povolení. Pro menší rekreační objekty pak může tato studie stavebnímu úřadu pro započeti stavby stačit.

Dobře, papírování máme vyřízené. Dejme tomu, že držíme v ruce platné stavební povolení a nakreslený projekt. Co dál?

Hrubá stavba (částečnou) svépomocí bude stát mnoho energie a času, na to je třeba se připravit. Oboje se ale myslím násobně vrátí v radosti z dokončeného a užívaného díla, zároveň často i ve vyšší kvalitě samotné stavby. Částečně svépomocnou stavbou se dají i ušetřit nemalé finanční prostředky, neboť nejvyšší finanční položkou při výrobě hrubé stavby je právě lidská práce (v případě ručního řemeslného opracování dřeva). Když pomáhám někomu se svépomocnou stavbou, zažívám dva základní modely. V tom prvním si chce majitel víceméně vše dělat sám a s kamarády. V tomto případě sloužím pro aktuální dotazy s průběhem stavby spíše jako přítel na telefonu, který občas osobně přijede na místo činu trochu nasměrovat tesařské dění (slovy klasika „pan Lorenc“). Často jsou to právě lidé, kteří se účastní mého měsíčního Roubenkářského kurzu a mají tak základní představu, co je čeká. Další variantou je, že hrubou stavbu osobně koordinuji a majitel se sám či s kamarády stavby účastní.

A pak už nastává čas, kdy se můžu pustit do stavby?

Moc spěcháte. Masivní dřevostavba chce svůj čas. Nejdříve musíte natěžit kvalitní dřevo. Tady bych odkázal na mé články v minulých číslech časopisu (2 a 3 číslo roku 2023, pozn. redakce), kde jsem se výběru dřeva na stavbu domu věnoval hodně dopodrobna. Nařezanou či otesanou kulatinu je lépe nechat alespoň jeden rok vysychat v zastřešených hraních. Dřevo ztratí velkou část své vláhy a zároveň se vysoušením trochu „zkrouťí“. Víte pak mnohem lépe, s jakým materiálem máte tu čest. Během tohoto roku si můžete připravit veškeré zázemí a logistiku budoucí stavby, základy a další.

Co všechno budu pro realizaci hrubé stavby potřebovat?

Doporučuji si na výrobu pronajmout větší rovnou, ideálně zpevněnou plochu, minimálně 10x větší, než je půdorys hrubé stavby. Když budete

Zpracované dřevo v hrani

Příjezd dřeva z pily

Montáž – izolování a opětovné skládání roubenky

stavět v zimě, nemusí být zastřešená, neboť dřevokazné houby a plísně začínají pomalu žít až od cca 5°C výše. Poslední roky stavím pod širým nebem od ledna do března bez jakékoliv újmy pro dřevo roubenky. Dále je také nutné pořešit manipulaci s materiálem. Pro malé roubenky, při délce klád cca 5 - 6 metrů a tloušťce stěny 18 - 20 centimetrů, postačí většinou na přemísťování a zvedání trámů 6 lidí, kteří si vystačí s jednoduchou fyzikou (nakloněná rovina,...). Pro větší stavby (naše roubenka má například půdorys 7,5 x 10,5 metrů, tloušťka stěny 25 centimetrů) potřebujete najít jiná řešení pro zvedání a přesun těžkých klád. Například si můžete pronajmout či koupit traktor s hydraulickými vidlemi, otočný stavební jeřáb, vysokozdvizný vozík, pojízdný

Sundání vrchních pater roubení na zem a stavba krovu

Usazování klády dřevěnými jeřáby s kladkostroji

jeřáb (oblíbené jsou staré V3Sky). Nebo si můžete pronajmout stavební plochu na nějaké pile či v objektu zemědělců, kteří vlastní všelikerou pojízdnou zvedací techniku a byli by ochotni „na písknutí“ přijet a pomoci materiál přesunout či zvednout.

Pro kterou z nabízených možností zvedáte po svých zkušenostech ruku?

Preferuji být v tomto ohledu nezávislý na dalších lidech, neboť často, i několikrát do hodiny, potřebujete kládu přizvednout, posunout, práce na 5 minut, ale nechcete trávit drahocenný čas čekáním, až bude mít traktorista volno... Také mě osobně spíše děsí vlastnictví staré a poruchové, byť levnější, pojízdné zvedací techniky. Za novější a spolehlivější zase zaplatíte velké statisíce korun. Z těchto důvodů používám kombinaci dřevěných jeřábů s obyčejným kladkostrojem a svařeného dvoukoláku, kterým pohodlně ve třech lidech dopravíme i těžké klády po rovině kamkoliv (viz foto, pozn. redakce).

Pořídit si všechno potřebné nářadí pro opracování dřeva asi také bude výrazná položka v rozpočtu...

Neméně důležité je dobře si rozmyslet technologii výroby hrubé stavby roubenky či srubu a připravit potřebné nářadí pro všechny zúčastněné. Na přípravu a zručnost nejjednodušší, ale podle mého skromného názoru méně kvalitní, je vše dělat motorovou pilou, velkým elektrickým hoblíkem a flexou s brusným kotoučem. V okamžiku, kdy chcete použít kvalitnější a trvanlivější opracování povrchu dřeva, potřebujete k výše zmíněnému průmyslovému nářadí ještě i různé kované ruční nástroje, jako jsou hoblíky, sekery, pořízy, drážkovací „vlaštovky“ na podélnou drážku, dláta,... Některé z nich můžete koupit v obchodě, některé je potřeba si nechat vyrobit šikovným kovářem. A budete potřebovat se naučit sami nářadí brousit.

Nářadí připravené, svaly namasírované. Teď už je konečně čas začít „skládat“ dům, je to tak?

Vlastní výroba roubené hrubé stavby je pak do velké míry už jen otázka zvolené technologie (o různých možnostech jsme opět už mluvili v časopisu v loňském roce – číslo 4/2023, pozn. redakce), času, zručnosti, pile a vůle. Poslední 1-2 patra roubení si pak můžete výškově a poloheově zaměřit a sundat na zem. Buď proto, abyste nemuseli šplhat při výrobě roubenky do výšky (můžete mít vedle sebe klidně tři a více navazujících „pater“ roubení), či pro pohodlnou výrobu krovu nad roubenku. Krov by vydal na samostat-

ný článek, ale jde již o poměrně rutinní stavební záležitost. Nyní je též čas zaměřit přesně stavební otvory a zadat k výrobě okna a dveře.

To jsme ale ještě pořád mimo náš pozemek, je to tak?

Jednotlivé klády hotové hrubé stavby je pak potřeba pečlivě označit a autojeřábem rozebrat, naložit, převézt na místo určení a znovu poskládat – to už je pak ale otázka několika málo dní. Technologii rozebrání a opětovného pokládání roubenky velmi doporučuji, neboť jednotlivé klády můžete v rozebraném stavu jednoduše zaizolovat přírodní tepelnou izolací. Navíc při rozebírání roubení snadno postupně provrtáváte jednotlivé klády, abyste při montáži skrz provrtané otvory protáhli „husí krky“ (chráničky pro následnou elektroinstalaci). Déle je ideální se dopředu domluvit s pokrývači, aby po montáži roubenky co nejdříve stavbu zastřešili. Kdybyste museli týdny až měsíce čekat, vyplatí se na krov natáhnout alespoň dočasně pevnou plachtu, aby na zaizolované roubení nepršelo. A pak je čas si chvíli odpočinout.

Ale hotovo pořád není...

To sice není, ale není tu už takový tlak na rychlost. V zastřešeném stavu může roubenka odpočívat i několik let. Dle povětrnostních podmínek se případně vyplatí dočasně uzavřít štítové a okenní otvory nějakou prodyšnou folií, aby do stavby při větru nepršelo.

Svépomocná výstavba stojí mnoho energie a času, odměnou je radost z užívání a často vyšší kvalita domu.

Z hlediska financí na samotnou stavbu jste v tuto chvíli v lepším případě zhruba v polovině výdajů. Následný velký objem řemeslných a technologických prací na dokončení domu závisí hlavně na vašich schopnostech nalézt kvalitní, zodpovědné řemeslníky a dobře je navzájem zkoordinovat. ●

Děkuji za rozhovor, Roberte!

Už je skoro hotovo

